

ЗМІСТ

Засідання сорок сьоме, вечірнє (Четвер, 20 грудня 2018 року)

Заява фракцій Радикальної партії Олега Ляшка і «Народний фронт»	...4
Прийняття рішення про направлення на повторне друге читання проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення порядку передачі в оренду водних об'єктів у комплексі з земельними ділянками»	...6
Прийняття за основу проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення закупівлі продукції, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом»	...16
Прийняття Постанови «Про календарний план проведення десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання»	...20
Голосування щодо подальшого розгляду питань порядку денного	...22

Внесення змін до розділу X «Перехідні положення»
Земельного кодексу України щодо продовження
заборони відчуження сільськогосподарських
земель ...24

Прийняття за основу проекту Закону
«Про внесення змін до деяких законів України
щодо забезпечення конкурентних умов виробництва
електричної енергії з альтернативних джерел
енергії» ...48

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ СОРОК СЬОМЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
20 грудня 2018 року, 16 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Час, відведений для перерви, завершений. Прошу всіх заходити до залу і приготуватися до реєстрації.

Отже, колеги, прошу підготуватися і зайняти робочі місця. Готові? Прошу зареєструватися для участі у вечірньому пленарному засіданні. Прошу провести реєстрацію.

Зареєструвалися 340 народних депутатів. Вечірнє пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Тепер, колеги, прошу мене уважно послухати. На ранковому засіданні ми прийняли історичні рішення, але дуже мало, і у нас велика заборгованість. До речі, хочу вам повідомити, що я підписав закон (проект № 5309) і невідкладно направив його на підпис Президентові, чим закріпив історичне рішення українського парламенту. Закон України «Про внесення зміни до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України» (проект [№ 5309](#)) підписаний.

Колеги, відповідно до порядку денного о 16 годині ми переходимо до блоку питань аграрної політики. Але хочу наголосити на двох важливих моментах.

На ранковому пленарному засіданні ми планували розглянути проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення закупівлі продукції, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом» ([№ 9122](#)). Цей проект закону критично важливий для отримання Україною фінансової допомоги від Сполучених Штатів Америки для закупівлі озброєння, і ми не можемо сьогодні

його ігнорувати, бо він передбачає кошти для озброєння української армії. Тому відразу після розгляду першого питання з аграрного блоку я запропоную вам включити до порядку денного для прийняття рішення проект закону № 9122. Хочу наголосити, що цей законопроект розблоковує можливість фінансування української армії і безпечного сектору нашими закордонними партнерами, тому прошу всіх підтримати цю пропозицію.

Також ми зобов'язані затвердити календарний план проведення десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання. Ми не можемо це питання відкладати, воно дуже коротке. Регламентний комітет його вже підготував. Після цього я буду пропонувати прийняти цей проект постанови. Потім розглянемо законопроект Домбровського про «зелені» тарифи, це проект з блоку питань паливно-енергетичного комплексу, який ми не змогли заслухати, і далі перейдемо до законопроекту про продовження мораторію. Якщо ми не встигатимемо його розглянути, я буду просити проголосувати за продовження вечірнього засідання до завершення розгляду питання. Приймається така пропозиція?

П'ять законопроектів. Перший – аграрний, що включений до порядку денного, це друге читання (там всього сім поправок, він дуже короткий), другий – безпековий, а далі календарний план, «зелені» тарифи і продовження мораторію. П'ять рішень. Приймається, колеги? Тоді розпочнемо роботу. Але спочатку я хочу оголосити, що до президії надійшла заява від двох фракцій. Вони готові замінити перерву на виступ з трибуни.

Запрошую до слова від двох фракції, Радикальної партії Олега Ляшка і «Народного фронту», голову фракції «Народного фронту» Максима Бурбака. Будь ласка.

БУРБАК М.Ю., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»)*. Шановні колеги! У вівторок, 17 грудня, фракція «Народний фронт» оголосила вимогу створити тимчасову слідчу комісію для розслідування фактів втручання у виборчий політичний процес та інформаційний простір України Російської Федерації та громадян України, пов'язаних з владою держави-агресора, зокрема Віктором Медведчуком.

Як голова фракції «Народний фронт» я надіслав листи до колег – голів демократичних фракцій з пропозицією делегувати до тимчасової

слідчої комісії своїх представників. Сьогодні від імені нашої політичної сили хочу ще раз закликати до невідкладного формування комісії. Часу у нас з вами обмаль, а головне – часу обмаль у країні. Вже в суботу, 22 грудня, розпочнеться відлік 100 днів до першого туру виборів Глави держави. З огляду на новорічні свята, ця дистанція ще менше, ніж може здатися на перший погляд.

У період виборів Президента України – Верховного головнокомандувача Збройних Сил України законодавчий орган країни зобов'язаний стати основою стабільності та захисту виборчого процесу, який буде перебувати під прицілом ворожих спецслужб з метою дестабілізації ситуації в державі, спотворення результатів виборів на користь російського реваншу.

Ми не повинні плекати ілюзій. Саме у цей час виборів ворог буде найбільш небезпечним. Чи може Кремль заслати «баширових» і «петрових» замість солсберійських шпилів роздивлятися стіни Софії Київської і пам'ятник Володимиру Великому? Чи може Росія, яка намагалася вплинути на вибори в США, вчинити те саме з Україною, проти якої четвертий рік веде війну і територію якої окупувала? Чи може Кремль дестабілізувати кордони нашої держави з огляду на концентрацію у прикордонних областях Росії величезних військових ударних груп? Відповідь на ці питання очевидна – так. І влада в Україні має бути готовою до будь-яких сценаріїв.

Саме тому ми, парламент, як представницький орган українського народу зобов'язані насамперед якнайшвидше знешкодити легітимно діючу агентуру всередині країни. Агентуру, яка обросла впливовими зв'язками, суперприбутковими нафтовими бізнесами, телеканалами, які мають абсолютну свободу, щоб вести інформаційну війну проти України. Ми повинні нейтралізувати «путінський жупел» у самому серці країни. Ворожий штаб, який всі ці роки, отримуючи вказівки безпосередньо з Москви, працював не в українських інтересах: не у підпіллі, не ховаючись у лісах і болотах, а відкрито і нахабно, винаймаючи офіси в центрі столиці і літаючи на пряму до Путіна за інструктажем. На чолі цієї агентури стоїть кум і агент Путіна Медведчук.

Я свідомо назву імена голів фракцій: пана Герасимова, пана Березюка, пана Ляшка, пані Тимошенко – для того, щоб відповідно до Регламенту головуєчий міг їм надати слово для репліки. Щоб кожен міг сказати: він з Україною чи з Медведчуком, буде голосувати за створення тимчасової слідчої комісії по Медведчуку чи ні.

І наостанок хочу сказати про те, що, на перший погляд, не має відношення до України. Це взагалі зараз виглядатиме дивно. Але я розповім вам про пташку, яка живе в Новій Зеландії, називається «какапо». Вона унікальна тим, що абсолютною не здатна помічати небезпеку. Коли до неї крадеться хижак, вона вміє лише притискатися до землі. Сьогодні ця дивна пташка внесена до Червоної книги як вимираючий вид.

Щиро хочу, щоб цей приклад не став історією про жодного з нас – політиків, від яких залежить життя країни. Вірю, що лідери демократичних фракцій нашого парламенту бачать небезпеку, а тому розраховую на чесну відповідь на запитання стосовно підтримки створення тимчасової слідчої комісії щодо розслідування діяльності Медведчука.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги, ми переходимо до розгляду першого законопроект з блоку питань аграрної політики. Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення порядку передачі в оренду водних об'єктів у комплексі з земельними ділянками» ([№ 3157](#)). Це друге читання, колеги. Лише сім відхилених поправок. Ми згаяли дуже багато часу.

Прошу всіх заходити до залу, буквально через 10 хвилин ми перейдемо до голосування. Прошу голів усіх фракцій запросити народних депутатів до залу, щоб ми змогли ефективно попрацювати на вечірньому засіданні.

Запрошую до доповіді голову підкомітету Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин Хланя Сергія Володимировича. Будь ласка, пане Сергію.

ХЛАНЬ С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одномандатний виборчий округ № 185, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний головуючий! Шановні колеги! На ваш розгляд пропонується проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення порядку передачі в оренду водних об'єктів у комплексі з земельними ділянками»

(№ 3157), підготовлений Комітетом з питань аграрної політики та земельних відносин до другого читання.

Зазначеним законопроектом пропонується вдосконалити чинний механізм надання в користування на умовах оренди водних об'єктів, усунути неузгодженості в нормах чинного законодавства і неоднозначність в застосуванні існуючих правових норм шляхом внесення змін до Земельного і Водного кодексів України та Закону України «Про оренду землі».

До законопроекту надійшла пропозиції і поправки від народних депутатів України, усього – 21, з них враховано – 10, частково враховано – 2, враховано редакційно – 2, відхилено – 7.

Зупинюся на основних положеннях проекту. Встановлюється, що має укладатися один договір оренди земельної ділянки, який передбачає одночасно право оренди і земельної ділянки, і розташованого на ній водного об'єкта. Зберігаються існуючі норми, відповідно до яких у такому випадку сплачуватиметься орендна плата за землю, визначена, підкреслюю, на земельному аукціоні. Передача в оренду водних об'єктів з земельними ділянками не звільняє під проведення аукціону. Це має відбуватися виключно на земельному аукціоні. Плата за користування водним об'єктом є фіксованою і визначається за методикою, затвердженою Міністерством екології та природних ресурсів України.

На сьогодні діє норма, відповідно до якої підприємець спочатку оформлює оренду водної гладі, а потім бере участь у конкурсі для того, щоб одержати земельну ділянку під водною гладдю. Цей законопроект запроваджує один аукціон: і на земельну ділянку, і на водну гладь. Фактично прибирає бюрократичну норму, коли земельну ділянку може взяти в оренду один підприємець, а водну гладь – інший, і з'являються суперечки рейдерського характеру.

Також врегульовується питання взаємовідносин між орендарем водного об'єкту та особою, яка одержала дозвіл на спеціальне водокористування в межах цього об'єкту. Закріплюється право, за яким орендар водного об'єкту не повинен створювати перешкод у спеціальному водокористуванні. Врегульовується питання скидання водокористувачем зворотних вод у орендовані водні об'єкти. Це стосується рисових чеків. Такі скидання необхідні також при використанні води для зрошення.

Встановлюється правило, відповідно до якого скидання допускаються лише в тому випадку, якщо при цьому не перевищуються норми гранично допустимих скидань забруднюючих речовин.

За результатами обговорення комітет вирішив рекомендувати Верховній Раді України прийняти проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення порядку передачі в оренду водних об'єктів у комплексі з земельними ділянками» у другому читанні та в цілому як закон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, ми переходимо до розгляду поправок. Я буду називати поправки, що були відхилені. Але хочу нагадати: у нас лише сім відхилених правок. Голосування відбудеться за 5-7 хвилин. Переконливо прошу всіх заходити до залу, займати робочі місця і готуватися до прийняття рішення.

Наступним ми будемо розглядати безпековий законопроект. Прошу членів Комітету з питань національної безпеки і оборони допомогти зібрати необхідну кількість присутніх у залі.

Отже, називаю поправки.

Поправка 2. Не наполягає.

Поправка 3 Івченка. Не наполягає.

Поправка 9... Наполягаєте?

Будь ласка, Івченку увімкніть мікрофон.

ІВЧЕНКО В.Є., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, в цьому законопроекті мене бентежить одна річ. В змінах до Водного кодексу України зазначено, що орендарі, яким водний об'єкт надано в користування на умовах оренди, можуть дозволити іншим водокористувачам здійснювати спеціальне водокористування.

Хочу наголосити, що у висновку Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України також йдеться про те, що надання певним суб'єктам господарювання пільг в отриманні земельних ділянок не відповідає припису статті 13 Основного Закону України, за яким держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання.

Я не буду ставити поправки на підтвердження, але хотів би, щоб ви підтримали мою поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви будете коментувати?

ХЛАНЬ С.В. Використання земельних ділянок для потреб, пов'язаних з користуванням надрами, та спеціального водокористування, в тому числі використання земельних ділянок власниками діючих меліоративних систем та внутрігосподарських меліоративних систем, які забезпечують меліорацію таких земельних ділянок, земельних ділянок під водними об'єктами для спеціального водокористування, пов'язаного з забором та використанням води для зрошувальних заходів на зрошувальних землях (в тому числі зрошувальних землях, на яких розміщені рисові зрошувальні системи).

Ця поправка необхідна саме для того, щоб унеможливити рейдерські атаки. Тому що трапляється так, що один підприємець отримує дозвіл на спеціальне водокористування, а об'єкт в оренду отримує інший підприємець, і виникає сутичка, яка породжує рейдерство. Вашу поправку комітет відхилив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви наполягаєте на голосуванні? Ні? Наполягаєте.

Ставиться на голосування поправка 3 народного депутата Івченка. Комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу проголосувати. Будь ласка.

«За» – 40.

Рішення не прийнято.

Наступна, я називаю тільки відхилені.

Поправка 9. Не наполягає.

Поправка 10. Не наполягає.

Поправка 13 Левченка.

Будь ласка, пане Юрію.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Річ у тім, що до другого читання справді виправили дуже негативну деталь, яка була в законопроекті, підготовленому до першого читання, де пропонувалося передавати відповідні землі в оренду без аукціону. Я дякую за те, що була врахована, зокрема, і моя поправка, і цю норму було прибрано.

Але далі в тексті законопроекту ви залишили положення, які, власне кажучи, були прописані під умови, коли аукціонів не буде. Зокрема, пункт, який я зараз пропоную виключити. Йдеться про підпункт 2 пункту 2 розділу I законопроекту, він якраз прописувався під той випадок, коли аукціонів не буде. А якщо ми лишаємо аукціони, то таких норм не має бути, тому що вони створюють законодавчі прогалини, які дозволяють, по суті, отримувати відповідне майно в користування неналежним чином.

Тому я прошу цей підпункт також виключити, враховуючи те, що аукціони залишилися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, Сергію Володимировичу.

ХЛАНЬ С.В. Поправка була відхилена, оскільки згідно з концепцією законопроекту, доопрацьованого робочою групою, за наявності дозволу на спеціальне водокористування земельні торги не будуть проводитися лише у випадках, коли здійснюється забір води для зрошення. Дана норма запобігає аграрному рейдерству.

Ще раз хочу підкреслити, що це виключна норма саме для того... Наприклад, якщо підприємець вклав гроші і на орендованих землях провів гідротехнічну меліорацію, ввів її в експлуатацію, він має право на наступний термін продовження оренди. Це необхідно для того, щоб запобігти аграрному рейдерству саме в цій сфері. Це єдине виключення. Тому я би просив його зберегти саме для того, щоб запобігти аграрному рейдерству. Поправка була відхилена.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні? Ставиться на голосування поправка 13 народного депутата Левченка. Хто підтримує дану поправку, прошу голосувати. Комітет її відхилив. Будь ласка.

Колеги, я ще раз запрошую всіх до залу. У нас дуже мало часу. Ми його рахуємо посекудно.

«За» – 31.

Рішення не прийнято.

Поправка 14. Не наполягає.

Поправка 15. Не наполягає. Наполягаєте, так? Увімкніть мікрофон Івченку. Це буде заключна поправка, колеги. Після неї ми переходимо до голосування. Звертаюся до всіх: Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин та Комітету з питань національної безпеки і оборони з проханням забезпечити максимальну присутність і запросити всіх народних депутатів до залу. Через 2-3 хвилини ми переходимо до прийняття рішення.

Будь ласка, Івченко. Поправка 15.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую, шановний головуючий.

Фракція «Батьківщина». Ми цим законопроектом запроваджуємо, в принципі, правильну систему для того, щоб у нас розвивалася меліорація, будувалися гідротехнічні споруди, надавалися водні об'єкти разом із земельними ділянками. Але ще раз наголошую, що той, хто встиг першим, може надати, а може не надати дозвіл іншим користувачам, які отримують дозвіл на спеціальне водокористування. І я в цьому контексті хочу сказати, що ми запроваджуємо не зовсім рівний підхід до всіх суб'єктів господарювання.

Тому якщо у нас буде зобов'язання суб'єкта надати можливість іншим водокористувачам, які отримали дозвіл на спеціальне водокористування, будувати гідротехнічні споруди і робити водозабір для своїх меліоративних систем, тоді це буде державницький законопроект, і «Батьківщина» за нього проголосує.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Сергію Володимировичу.

ХЛАНЬ С.В. Я хотів би зазначити, що, навпаки, цим законопроектом врегульовується питання взаємовідносин між орендарем водного об'єкта та особою, яка одержала дозвіл на спеціальне водокористування в межах цього об'єкта. Закріплюється право, за яким орендар водного об'єкта не повинен створювати перешкоду в спеціальному водокористуванні.

Тому ця поправка не має сенсу, і комітет її відхилив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Отже, ми завершили обговорення. Через 2 хвилини ми переходимо до прийняття рішення. Ще раз нагадую головам всіх фракцій, а також членам Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин і Комітету з питань національної безпеки і оборони, що через 2 хвилини ми переходимо до прийняття рішення.

Далі – заключне слово доповідача. Сергію Володимировичу, будь ласка. Через 2 хвилини ми переходимо до прийняття рішення.

Прошу.

ХЛАНЬ С.В. Шановні колеги! Цей законопроект фактично врегульовує питання, яке до сьогоднішнього часу мало, скажімо так, подвійні стандарти. Підприємець для того, щоб одержати водний об'єкт в оренду, повинен був спочатку укласти договір оренди водного об'єкта, тобто водної гладі, а потім йти на конкурс для того, щоб одержати в оренду земельну ділянку. І траплялися випадки, коли один орендар укладає договір оренди водної гладі, а інший для того, щоб створити йому перешкоди, виграє конкурс щодо земельної ділянки, яка знаходиться під цією водною гладдю, і фактично не дає змоги займатися підприємництвом на цьому водному об'єкті.

Ми врегульовуємо це питання саме так: водний об'єкт надається лише в комплексі з земельною ділянкою на земельних торгах. Тобто підприємець йде на аукціон і одержує в комплексі земельну ділянку і водний об'єкт, причому перемагає той, хто дає більшу ціну, а водний об'єкт вже автоматично здається в оренду відповідно до розрахунків, які були проведені Міністерством аграрної політики та продовольства України.

Метою даного законопроекту є запобігання рейдерству, для того щоб у підприємців була можливість вільно працювати, незалежно від

бюрократичних перепон, і не страждати від рейдерських нападів з боку нечистих на руку підприємців.

Дякую за увагу і прошу підтримати законопроект в другому читанні та в цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги, обговорення завершено. Ми переходимо до прийняття рішення. Закликаю голів усіх фракцій запросити депутатів до залу.

Хочу нагадати, що відразу після голосування за проект закону № 3157 я запропоную сесійній залі включити до порядку денного сесії для прийняття рішення безпековий законопроект № 9122, який відразу дозволить отримати кошти для сектору оборони від наших союзників з вільного світу. Тому прошу всіх зайняти робочі місця.

Поки народні депутати заходять, я хочу повідомити, що в Україні з робочим візитом перебуває делегація Групи дружби «Єгипет – Україна» Палати представників Арабської Республіки Єгипет. Зараз іноземна делегація перебуває у дипломатичній ложі українського парламенту. Привітаємо наших шановних гостей і побажаємо їм плідного відвідування нашої держави і хороших вражень від перебування на українській землі (*Оплески*). Вітаємо вас!

Переходимо до прийняття рішення. Будь ласка, поверніться з лож на свої робочі місця. Нагадую, відразу після цього голосування – включення до порядку денного безпекового питання. Тому я прошу всіх патріотів взяти участь у голосуванні. Прошу всіх приготуватися до прийняття рішення.

Ставиться на голосування пропозиція про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення порядку передачі в оренду водних об'єктів у комплексі з земельними ділянками» (№ 3157) в другому читанні та в цілому.

Прошу голосувати. Прошу підтримати. Голосуємо! Підтримаємо аграрний комітет! Підтримаємо наших колег! Голосуємо уважно і відповідально. Прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 205.

Рішення не прийнято.

Не встигли. Я поставлю на повернення. Але прошу всіх бути на місцях під час голосування.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

«Блок Петра Порошенка» – 86, «Народний фронт» – 54, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 14, Радикальна партія Олега Ляшка – 15, «Батьківщина» – 1, «Воля народу» – 4, «Партія «Відродження» – 11, позафракційні – 20.

Колеги, не виходьте з залу. Так само потім вийдуть, коли буде розглядатися ваш законопроект. Отже, прошу всіх приготуватися. Спочатку поставлю на повернення, а потім – в цілому. Прошу всіх зайняти робочі місця і під час голосування бути на робочих місцях.

Отже, перша пропозиція – повернутися до розгляду проекту закону № 3157. Прошу проголосувати (*Шум у залі*).

Колеги, в пошуку компромісу я зараз назву поправку комітету, одне слово, яке дозволить нам зібрати необхідні голоси. Прошу всіх займати робочі місця. Прошу всіх приготуватися. Прошу автора від комітету назвати мені...

Будь ласка. Хлань Сергій Володимирович, 30 секунд. Колеги, займайте робочі місця. Не виходьте!

Прошу.

ХЛАНЬ С.В. Є пропозиція з голосу внести поправку, відповідно до якої частина сімнадцята статті 51 Водного кодексу України звучатиме так: «орендарі, яким водний об'єкт надано в користування на умовах оренди, зобов'язані дозволити іншим водокористувачам здійснювати спеціальне водокористування» (у попередній версії було – «можуть дозволити іншим водокористувачам здійснювати спеціальне водокористування»). Замінуємо слово «можуть» на «зобов'язані».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло, так? З цією поправкою я і поставлю на голосування. Отже, займіть робочі місця. Прошу приготуватися, колеги.

Ставиться перша пропозиція – повернутися до розгляду проекту закону № 3157. Прошу всіх взяти участь в голосуванні і підтримати повернення до розгляду законопроекту. Голосуємо, колеги. Підтримуємо. Голосуємо! Прошу підтримати. Голосуємо.

«За» – 194.

Рішення не прийнято.

Ще менше голосів, колеги. Можливо, в комітет на доопрацювання? Ви проголосуєте, скажіть?

Ставиться на голосування наступна пропозиція, і давайте навколо неї об'єднаємося, – направити проект закону № 3157 в комітет на повторне друге читання. Прошу підтримати. Це компромісна позиція. Добре. Ми можемо поставити, так? Це друга пропозиція.

Отже, проект закону № 3157 в комітет на повторне друге читання. Прошу підтримати. Прошу проголосувати. Це компромісна позиція. Голосуємо! Підтримуємо! Прошу підтримати. Голосуємо, колеги.

«За» – 211.

Рішення не прийнято.

Ну, чому так? Ми ж просто тягнемо час. Це ж цілком нейтральне рішення – повернути в комітет. Давайте ще раз, колеги. Зараз повернемося, і я поставлю знову. Дуже прошу не затягувати час. Допоможіть, пане Ярославе. Будьте на робочому місці. Колеги, не виходьте з залу.

Отже, перша пропозиція – повернутися до розгляду законопроекту № 3157, вона цілком компромісна, нехай кожен підтримає її. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо! Підтримуємо! Підтримуємо, щоб не гаяти час. Підтримаємо, колеги. Голосуємо!

«За» – 223.

Рішення не прийнято.

Три голоси. Я бачу, не встигли. Так будьте на робочих місцях у момент голосування. Світлано! Олексію, зараз розглядатиметься безпековий законопроект величезної ваги, як можна?!

Колеги, отже, я ще раз ставлю пропозицію про повернення і потім – в комітет на повторне друге. Прошу всіх приготуватися. Три голоси, колеги. Будьте на місцях.

Ставиться на голосування пропозиція про повернення до розгляду проекту закону № 3157. Прошу всіх проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо, колеги. Кожен голос. Підтримайте, колеги. Голосуємо! За повернення. Голосуємо!

«За» – 233.

Рішення прийнято.

Повернулися.

Тепер ставлю на голосування пропозицію про направлення проекту закону № 3157 в комітет на повторне друге читання. Це компромісна пропозиція, і відразу після цього – безпековий законопроект. Прошу всіх приготуватися.

Отже, проект закону [№ 3157](#) – на повторне друге читання в комітет. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо! Підтримуємо. В комітет. Голосуємо.

«За» – 239.

Рішення прийнято.

Тепер, колеги... Увага! Зараз я поставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного для прийняття рішення проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення закупівлі продукції, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом» ([№ 9122](#)). Цей законопроект дасть змогу отримати підтримку для української армії, для українських воїнів. Прошу кожного відповідально проголосувати. Отже, голосуємо.

Ставиться на голосування пропозиція про включення до порядку денного проекту закону № 9122. Голосуємо! Патріоти, підтримуємо безпеку, українську армію. Підтримуємо! Голосуємо, колеги, злагоджено, відповідально. Голосуємо!

«За» – 228.

Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду. Прошу підтримати пропозицію про розгляд проекту закону № 9122 за скороченою процедурою. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 177.

Рішення прийнято.

Запрошую до доповіді представника Комітету з питань національної безпеки і оборони Вінника Іванна Юлійовича. Пане Іване, прошу максимально лаконічно, у нас обмаль часу.

ВІННИК І.Ю., секретар Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (одномандатний виборчий округ № 184, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Ми, по-перше, хотіли подякувати нашим партнерам зі Сполучених Штатів Америки за те, що в бюджеті Сполучених Штатів Америки на 2019 фінансовий рік 250 мільйонів доларів платників податків Сполучених Штатів Америки передбачено для

підтримки України, підтримки шляхом фінансування безпекових оборонних програм, які надаються Україні, зокрема, шляхом передачі техніки, озброєнь, боєприпасів для нашої української армії. Водночас критичною умовою для реалізації цих видатків є повноваження Міністерства оборони України отримувати таку продукцію напряду, без посередництва компаній – спецекоптерів «Укроборонпрому». Очевидна, зрозуміла пропозиція.

Крім того, ми отримали лист однозначного змісту від Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні, де вони пропонують Верховній Раді якнайшвидше ухвалити відповідні зміни до законодавства для того, щоб дозволити міністру оборони ставити свій підпис під відповідними зовнішньоекономічними контрактами і отримувати таку продукцію напряду. Цей законопроект покликаний вирішити цю ситуацію, тому прошу прийняти його за основу в першому читанні. Комітет швидко доопрацює законопроект до другого читання і на першому ж засіданні наступного року ми його приймемо в цілому.

Водночас хотів би повідомити вам про дискусію, яка відбулася на засіданні комітету з представниками фракції «Самопоміч», які також звертають увагу на необхідність комплексного врегулювання цього питання і знищення монополії спецекоптерів, яка наразі існує, на експорт та імпорту продукції оборонного призначення. Зареєстрований фракцією «Самопоміч» законопроект № 8448 потребує ретельного опрацювання в комітеті, тому комітет, загалом підтримуючи цю ідею, пропонує його так само сьогодні включити до порядку денного і доручити комітету вже наступного року його опрацювати. Тому що питання знищення корупційної монополії, яка виникає через виключні повноваження спецекоптерів, потребує термінового законодавчого вирішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, для всіх, хто остерігається, наголошую: тільки за основу. Давайте ми швидко і лаконічно пройдемо обговорення. Прошу провести запис на виступи. Будь ласка.

Від Радикальної партії? Знімає. Від «Батьківщини»? Соболев. Прошу, пане Сергію.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Ви знаєте, що це наша принципова позиція, і під час всіх попередніх голосувань ми виступали категорично проти того, що будь-які закупівлі, включаючи військову сферу, проводилися без відповідних тендерних процедур. Але якщо поправка, яку щойно оголосив автор законопроекту, про те, що це стосується виключно зовнішньоекономічних контрактів, буде врахована, ми готові підтримати максимально скорочену процедуру, яка передбачена для розгляду цього законопроекту.

Дякую.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Спориша.

Від «Блоку Петра Порошенка» хто виступатиме? Прошу, Ричкова Тетяна Борисівна. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

РИЧКОВА Т.Б., член Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 27, Дніпропетровська область, самовисуванець). Доброго дня, шановні колеги! Виборчий округ № 27, місто Дніпро. Прошу підтримати даний законопроект, щоб надати Міністерству оборони України можливість працювати за прямими контрактами. Тому що наразі існують певні обмеження, і є так звані «прокладки», які проводять дані операції.

Тому прошу всіх підтримати законопроект і надати можливість Міністерству оборони працювати напряму задля того, щоб, по-перше, зекономити бюджетні кошти, по-друге, прискорити процес і закупити якомога більше техніки, яка, на жаль, на даний момент не виготовляється в Україні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Пастуха від фракції «Об'єднання «Самопоміч».

ПАСТУХ Т.Т., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (одномандатний виборчий округ № 163, Тернопільська область, самовисуванець). «Об'єднання «Самопоміч», Тернопіль. Шановні народні депутати! Ми як фракція однозначно підтримаємо даний законопроект, тому що він частково може допомогти вирішити ту проблему, про яку ми говоримо останніх 4 роки, а саме – ліквідувати ту корупційну інституцію, яку заснувала ще попередня влада, яка ставила перед собою дві мети. Перша – це роззброєння нашої країни і розпродаж всієї нашої військової техніки через ДК «Укрспецекспорт» під прикриттям державної таємниці. Наслідки цього ми відчуваємо сьогодні, коли немає чим обороняти нашу країну. І друга – це фактично породження тієї самої корупції, коли, знову-таки, під прикриттям державної таємниці укладаються контракти, за якими Міністерство оборони України отримує тисячі доларів за один проданий танк, а підприємства-посередники отримують десятки, сотні мільйонів гривень українських платників податків.

Але чи вирішуємо ми цю проблему? Сьогодні ми фактично забираємо право на спецекспорт і спецімпорт у «Укроборонпрому» і передаємо право обирати такі підприємства Кабінету Міністрів України. Це може породити ту саму схему, коли привілейовані підприємства отримують монополію на укладення таких контрактів.

Я думаю, що це неправильний підхід, і, власне, українські підприємства – виробники озброєння, наші іноземні партнери говорили про повну лібералізацію даного ринку, але під контролем держави, на що і був направлений наш законопроект, який розроблявся спільно з колегами із «Блоку Петра Порошенка» і «Народного фронту». Сподіваюся, що нинішній парламент ще в цьому скликанні здатний буде його прийняти і реалізувати. Можливо, після внесення частини поправок і доопрацювання цього законопроекту Комітетом з питань національної безпеки і оборони до другого читання він дасть змогу Міністерству оборони напряму, а не через посередників, закуповувати

ту техніку і отримувати ту допомогу, яка сьогодні вкрай необхідна нашим збройним силам, нашим бійцям на передовій.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, обговорення завершено. Прошу всіх заходити до залу. Колеги, насправду, ми рахуємо кожен секунду зараз, щоб прийняти всі заплановані законопроекти. Я нагадую: календарний план, «зелені» тарифи і мораторій на землю. Для нас важлива кожна секунда. Давайте швидко працювати, інтенсивно, бо зранку, на жаль... Почекайте, нехай люди зайдуть, бо ми зараз його провалимо. Колеги, будь ласка, займайте робочі місця.

Наголошую, ми будемо приймати тільки за основу, щоб не було жодних острахів. Але навіть голосування за основу відкриває шлях для підтримки української армії. Тому, будь ласка, поверніться з лож, надто важливі питання, надто важливе рішення. Зайдіть до залу і займіть робочі місця, колеги. Від цього рішення залежить підтримка українських військових на передовій.

Отже, колеги, прошу приготуватися до голосування. Ставиться на голосування проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення закупівлі продукції, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом» ([№ 9122](#)) за пропозицією комітету – за основу. Колеги, лише за основу.

Прошу підтримати українських військових. Підтримуємо передову, голосуємо «за». Прошу підтримати. Голосуємо! Підтримуємо, колеги, злагоджено, відповідально. Голосуємо!

«За» – 234.

Рішення прийнято.

Вітаю український парламент.

Колеги, нам вкрай важливо сьогодні прийняти календарний план, тому давайте так само швиденько і ефективно його приймемо.

Переходимо до розгляду проекту Постанови «Про календарний план проведення десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання» ([№ 9419](#)). Прошу підтримати розгляд за скороченою процедурою. Прошу голосувати. Прошу підтримати. Давайте за 5 хвилин його приймемо. Голосуємо!

Проект закону № 9419, скорочена процедура.

«За» – 192.

Рішення прийнято.

Запрошую до доповіді Пинзеніка Павла Васильовича.

Прошу.

ПИНЗЕНИК П.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»)*. Шановні колеги! Дуже стисло, щоб не витратити дорогоцінний час. Розробили календарний план відповідно до вимог Регламенту з урахуванням графіку вихідних і святкових днів. Пропонується провести 12 тижнів пленарних засідань, 8 тижнів роботи в комітетах, комісіях і фракціях, 4 тижні роботи народних депутатів з виборцями і 12 «годин запитань до Уряду».

Депутатські фракції і керівництво Апарату Верховної Ради України надіслали пропозиції щодо проекту календарного плану. Було ухвалено рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти проект постанови № 9419 за основу і в цілому з урахуванням пропозицій Апарату щодо роботи Верховної Ради України в лютому 2019 року, а саме: тижні з 4 по 8 лютого та з 25 лютого по 1 березня відвести для пленарних засідань Верховної Ради України; тиждень з 11 по 15 лютого відвести для роботи в комітетах, комісіях і депутатських фракціях, групах; тиждень з 18 по 22 лютого відвести для роботи народних депутатів з виборцями.

Знову-таки, для економії часу, можливо, пропозицію Герасимова я зараз... (*Шум у залі*).

Колеги, також є пропозиція від фракції «Блок Петра Порошенка». Я так розумію, ця пропозиція необхідна для того, щоб у нас було результативне голосування. Вона полягає в наступному: у квітні на відміну від того проекту, який вам розданий, тижні з 8 по 12, а також з 22 по 26 квітня відвести для роботи в пленарному режимі;

тижні з 1 по 5 і з 15 по 19 квітня, відповідно, для роботи в комітетах, комісіях, депутатських фракціях і групах.

З урахуванням цих пропозицій прошу поставити проект постанови на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, увага! Прошу всіх заходити до залу. Колеги, увага! До Артура! До Артура!

Колеги, у мене є прохання. Увага! Засідання Погоджувальної ради у нас має відбутися 14 січня. У мене є пропозиція, щоб ми його провели 15 січня, тому що 14 січня – Старий Новий рік. Тобто січневий пленарний тиждень залишається, тільки засідання Погоджувальної ради відбудеться не 14-го, а 15-го січня, зранку, а потім – пленарний день. Немає заперечень, колеги? Тому що 14 січня буде важко зібрати когось (*Шум у залі*). Послухайте мене! Це гарна пропозиція, щоб засідання Погоджувальної ради відбулося 15 січня. Приймається?

Отже, прошу займати робочі місця. Не виходьте з залу, займіть робочі місця, колеги. Прошу всіх приготуватися до голосування. Прошу зайняти робочі місця. Підійдіть до мене.

Колеги, багато народних депутатів повиходило з залу. Будь ласка, займіть робочі місця. Колеги, я вас прошу, під час голосування будьте на місці. Отже, ми переходимо до прийняття рішення (*Шум у залі*). Колеги, будь ласка! Ми переходимо до прийняття рішення.

Ставиться на голосування проект постанови № 9419 з поправкою про 15 січня, яку я озвучив для стенограми, і тими поправками, які озвучив Павло Пинзеник. Прошу підтримати.

Колеги, прошу вас бути на робочих місцях під час голосування, і прошу підтримати (*Шум у залі*). Ні. Голосуємо, колеги, щоб ми не заблокували роботу Верховної Ради. Прошу підтримати. Підтримуємо, колеги, з поправкою, яку я озвучив, про 15 січня. Голосуємо!

«За» – 239.

Рішення прийнято.

Колеги, у нас залишаються «зелений» тариф і мораторій на землю (*Шум у залі*). Ми встигаємо. Увага, колеги! Увага! Зараз вирішимо шляхом голосування. Увага! Я хочу звернутися до залу. У нас

залишилося два ключових питання. Одне з них – це питання про «зелений» тариф, законопроект Домбровського, і мораторій. Ми встигаємо розглянути обидва (*Шум у залі*).

Колеги, ми встигнемо розглянути обидва законопроекти. Давайте так: хто за те, щоб ми зараз перейшли до розгляду проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії» (№ 8449)? Прошу зайняти робочі місця і приготуватися до голосування.

Отже, колеги, хто за те, щоб ми зараз перейшли до розгляду законопроекту про «зелений» тариф? Колеги, прошу підтримати мене. Отже, я ще раз звертаюся до залу. Хто за те, щоб ми перейшли зараз до розгляду проекту закону № 8449, прошу проголосувати і прошу підтримати. Прошу підтримати, колеги. Голосуємо! А потім мораторій. Голосуємо! Прошу підтримати.

«За» – 177.

Рішення не прийнято.

Голосів недостатньо.

Не встигли, так? Я поставлю ще раз, колеги. Але наголошую, якщо ми не проголосуємо, я поставлю цей законопроект після мораторію. Отже, ставлю ще раз.

Хто за те, щоб ми перейшли до розгляду проекту закону № 8449, прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо! «Зелений» тариф. Голосуємо!

«За» – 200.

Рішення не прийнято.

Таким чином, колеги, ми переходимо до питання про мораторій. Колеги... (*Шум у залі*) Я вас дуже прошу. Увага! Я вас дуже прошу... (*Шум у залі*)

Не встигли? Я ще раз поставлю, колеги. Прошу згуртуватися. Зараз ми штучно затягуємо час. Ми встигаємо розглянути і перший, і другий законопроекти.

Давайте ми так зробимо, колеги, щоб був спокій у залі. Увага! Послухайте мене, мудра пропозиція. Послухайте Голову Верховної Ради України! Ми працюємо, поки не розглянемо законопроект про мораторій на продаж землі (*Оплески*). Це перша пропозиція. Прошу всіх підтримати. Тобто вечірнє пленарне засідання буде тривати доти, доки ми не розглянемо законопроект про мораторій.

Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо! Це мудра пропозиція. Голосуємо, колеги.

«За» – 146.

Рішення не прийнято.

Тоді я ще раз поставлю пропозицію про перехід до розгляду проекту закону № 8449. Якщо не буде голосів, переходимо до питання мораторію.

Отже, колеги, заключний раз ставлю. Хто за те, щоб ми зараз перейшли до розгляду проекту закону № 8449, прошу проголосувати і прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 168.

Рішення не прийнято.

Отже, ми таким чином переходимо до наступного питання порядку денного, запропонованого аграрним комітетом. Це проект Закону «Про мораторій на відчуження земель сільськогосподарського призначення» ([№ 5476](#)). Хочу наголосити, що зареєстровано більше 15 законопроектів. Тому моя пропозиція: перше голосування – скорочена процедура, потім – виступи від кожного і голосування. Хто за те, щоб ми розглянули законопроект за скороченою процедурою? Ми не встигнемо інакше, колеги, і не зможемо розглянути законопроект про «зелений» тариф. Прошу голосувати. Прошу підтримати. Скорочена процедура, мораторій на землю. Прошу голосувати. Прошу підтримати. За скорочену процедуру. Голосуємо!

«За» – 162.

Рішення прийнято, колеги.

Ми починаємо. Я буду викликати всіх доповідачів, по 2 хвилини. У мене велике прохання, колеги, не використовуйте весь час. Прохання до всіх: максимально лаконічно.

Отже, перша – народний депутат України Тимошенко Юлія Володимирівна. Приготуватися Барні Олегу Степановичу. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги, сьогодні відбудеться надзвичайно знакове голосування. Це

голосування про незалежність, суверенітет нашої країни, про продовження мораторію на продаж сільськогосподарської землі.

Можу сказати, що зараз народні депутати будуть визначатися своїм голосуванням, хто з них державник, хто з них боронить Україну і захищає її інтереси, а хто, вибачте, барига, який зараз рисачить по залу, захищаючи інтереси корпорацій, які накопичили сотні тисяч гектарів землі в користуванні і переконують народних депутатів не продовжувати мораторій. Потім, після голосування, я поіменно назву цих героїв.

Дорогі друзі, не забувайте, що розпродаж сільськогосподарської землі в той час, коли окуповані Донецька, Луганська області, Автономна Республіка Крим, говорить про те, що ви надаєте право легально, по суті, привласнити там українську землю на абсолютно законних, визначених цим парламентом підставах.

Доки ми не запровадимо нормальні фермерські господарства, сімейні ферми, доки ми не включимо сільськогосподарську землю до тієї стратегії, за якою живуть всі аграрні держави, ви не маєте права віддати її монополістам, які мають у володінні до мільйона гектарів земель, в тому числі родина Президента. Ми подивимося як будуть голосувати його люди.

Ви просто даєте їм право легалізувати ту абсолютно корупційну систему, яка існує сьогодні. Кожен голос проти мораторію на продаж землі буде доведений до людей. Люди поіменно будуть знати ворогів України і ворогів нашого майбутнього.

Голосуємо... *(Оплески)*

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка? 10 секунд.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Закликаю всіх народних депутатів проголосувати за продовження мораторію на продаж землі на рік, на два, на три, на п'ять... *(Оплески)*

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Барну. Наступним буде народний депутат Шверк. Прошу. Немає народного депутата Барни? Прошу до слова народного депутата Шверка, доповідача наступного... Є? Прошу до слова. Підготуватися народному депутату Шверку.

БАРНА О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одноmandatний виборчий округ № 167, Тернопільська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Слава Ісусу Христу! Шановне панство! Земля була, є і, сподіваюся, буде основою, колискою нашої нації. Тому нам треба зробити все від нас залежне, щоб на українській землі могли працювати українські селяни, щоб наша земля приносила достаток українським родинам, щоб наша земля зробила міцними наші сільські громади і всю Україну.

Тому очевидно, що доки належним чином не будуть врегульовані питання, які стосуються використання української землі, питання ринку землі, доки не буде прийнятий ряд інших законів, нам обов'язково потрібно голосувати за законопроект щодо мораторію на продаж землі. Чому це необхідно? Насамперед для того, щоб не виникало юридичного дуалізму. Тому що дехто говорить, що нібито продажу землі не буде через те, що немає закону про обіг землі. Ні, рішення судів будуть двоякими і, повірте, не на користь українців, особливо для тих, хто захоче купити землю і буде платити суддям для прийняття правильного рішення.

Тому, шановні колеги, я звертаюся до вас з проханням проголосувати за мій законопроект щодо мораторію на продаж землі до 2024 року, щоб депутати нового скликання могли вирішити це питання на тих законодавчих засадах, які дадуть змогу нашу українську землю використовувати виключно на благо українських селян, українських родин, українських громад. Щоб вона не стала засобом збагачення для світових фінансових груп, які будуть її скуповувати.

Жоден наш фермер, і навіть агрохолдинг, не в змозі буде конкурувати з тими, хто хоче купити...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 10 секунд.

БАРНА О.С. Отож прошу вас підтримати законопроект щодо продовження мораторію. Давайте разом піклуватися про українське село.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Шверка. Наступним буде народний депутат Мушак.

ШВЕРК Г.А., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! У моєму законопроекті є пропозиція подовжити дію мораторію на землю до 22 квітня 2019 року (*Оплески*) – це день народження Володимира Ілліча Леніна (*Шум у залі*). Це для того, щоб кожен зрозумів, що лише комуністична ідеологія – це та ідеологія, яка може диктувати своїм громадянам, як їм розпоряджатися своїм майном. Тому кожна людина, яка проголосує за мораторій, – це вірний прибічник комуністичної ідеології (*Оплески*). Можна заборонити Комуністичну партію, але, на жаль, не можна заборонити комуністичну ідеологію.

Ще раз повторюю: відміна мораторію не призведе до того, що розпочне працювати ринок землі. Тому що ринок землі відповідно до Конституції України з'явиться лише після того, як ми тут, у цьому залі, приймемо якісний закон про обіг сільськогосподарської землі.

Чому необхідно відмінити мораторій? Щоб змінити порядок денний. Сьогодні порядок денний – продовжити мораторій, питання лише в тому, на який термін. Якщо не буде мораторію, порядок денний зміниться і постане питання, яким має бути ринок землі, хто буде розробляти цей проект. Ми маємо почути кожного і розробити нарешті законопроект, який влаштує всіх в Україні. Ще Ейнштейн казав, що лише дурні люди кожного року вчиняють однаково, але очікують інших результатів.

Я впевнений, якщо сьогодні ми продовжимо мораторій, як ми це робили вже 10 разів у цьому залі, через рік ми, можливо, вже...

ГОЛОВУЮЧА. Завершуйте, 10 секунд.

ШВЕРК Г.А. ...і скажуть: ми прийшли, треба знову подовжити мораторій, озирнутися, подивитися і таке ніше. І це триває вже 18 років (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. Дякую, шановний доповідачу.
Наступний – народний депутат Мушак.

МУШАК О.П., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Доброго дня, шановні колеги! Радий всіх вітати з тим, що 17-й рік поспіль ми продовжуємо мораторій. Також пропоную відсвяткувати 15 років аргументу, що українці чомусь не готові до ринку землі. Весь світ уже готовий, вже відправляють людей на Марс, Ілон Маск, якісь божевільні речі робить – гіперлупи і так далі, а ми думаємо, чи можна дозволити українцю вільно розпоряджатися своєю землею.

Також хотів би зазначити, що Верховна Рада восьмого скликання в цьому залі вже в четверте розглядає питання про мораторій. Можливо, треба щось уже міняти.

Що за цей час сталося? За цей час сталися жахливі речі, хоча нас переконували, що вони стануться, коли відкриють ринок землі, а саме: олігархи все скуплять, прийдуть іноземці і так далі. Так от, під час мораторію, за який голосували «вірні лєнінці», агрохолдинг «Кернел» додав 200 тисяч гектарів землі. Агрохолдинг «Мрія» був викуплений саудитами.

Тому, шановні, якщо ви боретеся проти цих жахливих речей, не треба продовжувати мораторій, треба запускати нормальний, цивілізований ринок. Мені здається, що у цьому суть, а не 17 років по колу ходити і розповідати, що українець якийсь не такий, що він недостатньо розумний, щоб розібратися, за якою ціною йому купувати або продавати землю. Сходіть, врешті-решт, на ринок і спробуйте купити там картоплю в 2 рази дешевше. Ви не зможете цього зробити. Так само буде і з землею. Люди грамотні і розберуться.

Тому я закликаю сьогодні всіх проголосувати проти продовження мораторію. Це не запускає ринок землі, а знімає з нас психологічний бар'єр, що українцю щось заборонено. Навпаки, ми повинні

сприяти тому, щоб українець міг на своїй, Богом даній землі мати права і можливості.

Дякую вам. Смерть мораторію! (*Оплекси*)

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступним запрошую до слова народного депутата Максима Бурбака. Підготуватися народному депутату Бакуменку.

БУРБАК М.Ю. Питання вільного обігу землі, воно дуже чутливе для нас, для українців, і тому до нього треба підходити обережно. «Народний фронт» виступає за вільний обіг землі, який буде чітко врегульований чинним законодавством.

Суть мого законопроекту дуже проста. Ми будемо голосувати за продовження мораторію до липня 2020 року (*Оплекси*). Чому? Наступний рік – це рік президентських і парламентських виборів. І всі політичні сили будуть використовувати цю тему для того, щоб здобути електоральну перевагу.

Тому ми вважаємо, що треба пройти і президентські, і парламентські вибори. Буде тяжко, але буде сформована нова коаліція, обраний новий уряд, і в моєму законопроекті прописано, що новий уряд повинен до березня 2020 року розробити законопроект про вільний обіг землі. Верховна Рада наступного скликання повинна його прийняти, і вже тоді, в липні 2020 року, можливо, буде знято мораторій.

Ми матимемо чіткі, прозорі правила гри, які будуть передбачати, що власність на землю мають лише громадяни України. Треба обмежити кількість землі «в одні руки» (*Оплекси*). Треба створити державне агентство, яке буде займатися лише посвідченням договорів купівлі-продажу землі, для того щоб наші фермери і сільські господарства були захищені і змогли отримати можливість придбати землю.

Тому, шановні колеги, фракція «Народний фронт» буде голосувати за продовження мораторію, і прошу вас підтримати мій законопроект.

Дякую. (*Оплекси*)

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Бакуменка. Наступним буде народний депутат Вілкул.

БАКУМЕНКО О.Б., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановна пані головуєча! Шановні народні депутати! Хочу трошки зняти напругу. Наша група народних депутатів – членів аграрного комітету запропонувала законопроект [№ 9355-5](#). Даним законопроектом пропонується продовжити на рік, до 1 січня 2020 року, строк мораторію на продаж чи іншим способом відчуження земель сільськогосподарського призначення, доручити Кабінету Міністрів України внести до 1 березня 2019 року на розгляд Верховної Ради України проект закону про обіг земель сільськогосподарського призначення.

Хочу наголосити: мораторій не повинен тривати вічно. Але зараз на базі аграрного комітету вже півроку працює робоча група, до складу якої входять представники всіх асоціацій, які представляють український бізнес, це ті люди, які представляють сьогодні 7 мільйонів власників земель, міжнародні експерти. Вона розробляє законопроект про обіг землі.

Цей законопроект... Я не можу коротше, бо важливе питання. Цей законопроект ми будемо презентувати в кінці березня. Ми дамо змогу провести широке громадське обговорення. Всі фермери, всі учасники ринку, місцеве самоврядування, районні та обласні ради будуть учасниками цього процесу. Головне – земля буде належати українцям, а не іноземцям. І це буде обговорення не в політичній площині, а фахова дискусія.

Прошу підтримати наш законопроект і зняти політичні мотиви.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже вам. Дякую.

Це законопроект, який підготував комітет. Зараз до слова запрошується Вілкул Олександр Юрійович. Будь ласка, пане Олександре.

І, колеги, закликаю всіх співдоповідачів до лаконічності.

ВІЛКУЛ О.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановний народе України! Шановні народні депутати! Чого хоче від України МВФ? Чого хочуть міжнародні банкіри? Сировини, гастарбайтерів і землі. І наша маріонеточна влада на чолі з Президентом Порошенком виконує всі їхні забаганки за те, що їм іноді дають кредити і дозволяють частину розкрадати. У нас вже 8 мільйонів людей виїхало за кордон і піднімає ВВП будь-якої іншої країни, але не нашої.

Також ми знаємо, і всі, хто сьогодні сидить у цьому залі, знають, що уряд і Президент підписали з МВФ меморандум, в якому зобов'язалися продавати землю. Так, вони попросили відстрочку на невеличкий термін, до «після виборів», тому що розуміють, що зараз народ їх просто змете. Але якщо до влади прийде хтось, схожий на них, або, не дай Боже, нинішня влада і залишиться в президентському кріслі Порошенко, то вже наступного року українську землю будуть продавати транснаціональним корпораціям.

Ми запропонували наш варіант законопроекту. Що в ньому?

Мораторій на продаж землі до проведення всеукраїнського референдуму. Чому так? Тому що не Президент з декількома відсотками рейтингу має вирішувати і не дискредитований парламент, а лише народ України.

Також хочу вам сказати, що я знаю, який консенсусний варіант у вас є – на один рік продовжити мораторій і розробити до 1 квітня законопроект про обіг земель, а в його прикінцевих положеннях вказати, що цей мораторій можна відмінити. Це робиться лише для відволікання уваги.

Ми, безумовно, будемо голосувати за мораторій на один рік. Це краще, ніж нічого. Але я впевнений, що через декілька місяців цієї влади не буде і цього парламенту не буде, через 9 місяців, і перемога буде за нами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, Головка Михайло Йосипович.

ГОЛОВКО М.Й., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 164, Тернопільська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). «Всеукраїнське об'єднання «Свобода», виборчий округ № 164, Тернопільщина. Шановні українці! Зберегти нашу, українську землю – це наш святий обов'язок. Як це роблять зараз наші хлопці-захисники на сході, проливаючи власну кров, захищаючи кожен квадратний метр нашої святої української землі, бо не хочуть віддати її ворогу-агресору, так сьогодні й ми маємо зберегти нашу землю і не віддавати через хитрі схеми, щоб чергові окупанти знову зробили так, як свого часу сталося у 90-х роках, коли розпродали стратегічні державні підприємства і українці в одну мить стали бідними та злиденними. Сьогодні вони хочуть забрати українську землю.

Я вам хочу сказати, шановні друзі, земля – не товар, земля – це життєвий простір нації. Не землю повинні ми продавати, ми повинні продавати продукцію, яка вирощується на цій землі. Чому ви не хочете підтримати селян, малих фермерів: дати їм дотації, безвідсоткові кредити, техніку в лізинг, створити умови для того, щоб український селянин працював і ставав заможнішим і успішнішим? Ви довели село до зuboжіння, а тепер за безцінь хочете забрати у людей цю землю. Ви взагалі не плануєте нічого нікому платити, а просто хочете її банально вкрати в українського народу. А українці проти того, щоб земля сьогодні продавалася і ставала товаром. Наше завдання зараз – захистити село.

Чому в багатьох країнах світу, в тому ж Ізраїлі, земля не продається? Бо Ізраїль воює, має ворожі країни навколо себе, а ви хочете продати землю. Хто її купить? Селяни бідові, чи хто? Її куплять олігархи, транснаціональні корпорації, куплять москалі через підставних осіб, китайці, турки, араби. Але українці тоді ніколи не будуть господарями, українці тоді стануть кріпаками, наймитами, жебраками на своїй, Богом даній землі. Ми цього не дозволимо, тому закликаємо підтримати мораторій.

А взагалі, «Свобода» вимагає прийняти закон про заборону продажу землі сільськогосподарського призначення і створити державний земельний банк. Якщо людина хоче, то хай продасть її державі. Держава викупить цю землю за ринковою ціною і буде здавати її в оренду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 10 секунд. Все? Дуже вам дякую.
Будь ласка, Юрій Левченко.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. Всеукраїнське об'єднання «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. По-перше, я хотів би звернутися до головуючого і до всього залу: це абсурд, коли ми такі фундаментальні законопроекти розглядаємо за скороченою процедурою, у форматі 2 хвилин. Деякі народні депутати дозволяють собі жарти у вигляді законопроектів, деякі кажуть взагалі невідомо про що, коли ми обговорюємо фундаментальне для країни питання.

Так от, спробую за півтори хвилини все-таки сказати про найважливіше. По-перше, на відміну від більшості народних депутатів, Всеукраїнське об'єднання «Свобода» виступає не за мораторій, а за заборону торгівлі землею сільськогосподарського призначення. Крапка. Не «поки що», не на 5 і не на 10 років, а взагалі за заборону торгівлі землею сільськогосподарського призначення. Але, наголошую, не всією землею, як тут дехто намагався маніпулювати, а землею сільськогосподарського призначення. Чому? Тому що це наш стратегічний ресурс.

Двадцять п'ять років тому ваші попередники і ваші господарі розпродали стратегічні підприємства, і ми бачимо, в якому стані зараз країна. Ми бачимо той олігархічний монополізм, ту олігархічну економіку, від якої зараз потерпає країна. Тепер ви хочете продати останній стратегічний ресурс української нації. Замість того, щоб навколо цього ресурсу побудувати державну політику (відновити державне машинобудування, страхову галузь, відбудувати наш торговельний флот), ви хочете віддати його в приватні руки назавжди.

Коли ви кажете, що латифундисти вже сформували латифундії, ви забуваєте про одну важливу деталь: вони орендовану землю зібрали до купи, і нормальна влада може її у них забрати, розірвати договір оренди.

Нормальна влада має використовувати землі сільськогосподарського призначення як стратегічний державний ресурс...

Прошу додати 10 секунд. Десять секунд! Всім давали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 10 секунд.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. Нормальна влада має використовувати землю сільськогосподарського призначення як стратегічний ресурс для розбудови економіки. Людям треба дати право продавати землю виключно державі, і держава має цим опікуватися. Жодної...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Павло Кишкар. Наполягаєте на виступі? Наполягає. Будь ласка, пане Павло.

КИШКАР П.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Я, з вашого дозволу, дуже коротко. Позиція «продовжувати те, що не потребує продовження», виглядає трошки абсурдно. Ми як консерватори вважаємо, що держава в парадигмі чинного законодавства може розвивати сільське господарство, рятувати сільську місцевість, створювати робочі місця через системи кредитування, пільги для виробників сільськогосподарської продукції, різні інструменти стимулювання експорту сільськогосподарської продукції, виробленої в Україні.

Працюйте, пане Гройсмане, над тим, щоб стимулювати село і зберегти його, адже 100 одноосібників – це мінімум 150 дітей у школі. Це збереження шкіл, фельдшерсько-акушерських пунктів, тієї інфраструктури, яка існує на селі.

Прошу вас голосувати червоною кнопкою, в тому числі й за мій законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Ар'єв Володимир, будь ласка.

АР'ЄВ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (одномандатний виборчий округ № 218, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»). Демократична Республіка Конго, Таджикистан, Венесуела, Куба, Північна Корея і Україна – це країни, в яких у селян немає можливості продавати землю. Компанія у нас, як бачите, дуже поважна і потужна. Я розумію,

передвиборний рік, минає час. Але я буду звертатися не до колег, я буду звертатися до громадян.

Вас сьогодні намагаються цинічно обдурити. Ті, хто сьогодні використовує «сірі» схеми, самі є лендлордами, ті, хто у вас за безцінь збирає паї і на 50 років заганяє в кріпацтво, сьогодні будуть голосувати за продовження мораторію (*Оплески*). Вони голосуватимуть за те, щоб ви не мали права розпоряджатися власним майном, за те, щоб ви знову стали кріпаками, за те, щоби продовжити мораторій. Це як ленінський Декрет про землю 1917 року.

Вони є нащадками тих, хто вбивав українців, влаштовував голодомори і забирав у селян можливість користуватися землею. Вони тут бігають з вилами, з ланцюгами. Саме цими примітивними вилами наші селяни сьогодні обробляють землю, а не сучасною сільськогосподарською технікою, і будуть обробляти далі. А вони будуть вам розповідати, що вони за селян, що вони за землю, що вони захищають ваші інтереси.

Лише вільний ринок землі дасть нарешті селянам можливість розбагатіти, а не брехня тих, хто сьогодні голосує за мораторій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хлань Сергій Володимирович. Немає.

Наступний – Ляшко Олег Валерійович.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). У 1917 році Ленін під гаслом «Землю – народу!» забрав її в українських селян, і нинішня влада намагається зробити те саме – позбавити українських селян землі. Замість того, щоб дати людям дешеві кредити, обігові кошти, державну підтримку, дотації, нормальну ціну на молоко, відновлювати соціальну сферу села, відновлювати тваринництво, створювати робочі місця, що ви пропонуєте сьогодні українцям? Ви їм пропонуєте величезний обман.

Ви, панове глитаї, латифундисти, запроданці, пропонуєте українським селянам, українському народу величезний обман. Тому що кожен українець... Ви безнадійно далекі від народу! Поїдьте в село і запитайте, у людей немає грошей, щоб купити цю землю. Просте

запитання: хто її купить? Ви, буржуї, купите її. Міжнародний валютний фонд видасть кредити під нуль відсотків річних, продасть цю землю, забере в українців, і українські селяни залишаться батраками.

Тому замість продажу землі наша команда пропонує зміни до Конституції, Конституційний Суд їх підтримав, а саме: основа аграрного устрою України – фермерське господарство. Має відбутися радикальна зміна державної політики по відношенню до села. Сьогодні в селах закривають школи, фельдшерсько-акушерські пункти, пошти, вирізають останніх корів, вивозять зерно, бо немає переробки. Хочуть продати землю, а потім дивуються, що люди з села виїжджають.

Не землю продавати треба, а продукцію. Відновити тваринництво, відновити переробку, продавати продукцію з високою доданою вартістю і ніяких кредитів МВФ не треба буде, і будемо купатися як вареники в маслі, і свою землю збережемо навіки, щоб всі прийдешні покоління українців нею володіли, а не тільки ви, одноденки. Через три місяці вас не буде. Хочуть за цей час роздерибанити землю, роздерибанити ресурси, роздерибанити все, тому що знають, що через три місяці... *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я додаю всім доповідачам однаково, по 10 секунд.

Сергій Хлань.

ХЛАНЬ С.В. «Блок Петра Порошенка», Херсонщина. Шановні колеги! Своїм законопроектом я продовжую парад абсурду, який відбувається сьогодні в стінах Верховної Ради. Мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення діє, і це прописано в Земельному кодексі України (пункти 14, 15 розділу Х «Перехідні положення»). Він діє доти, доки не буде прийнятий закон про обіг земель сільськогосподарського призначення.

Всі законопроекти, що подані сьогодні на розгляд Верховної Ради, це не що інше, як марнотратство і політичний піар деяких політичних партій *(Оплески)*, який не стосується ні прав селян, ні мораторію. Чотири роки, рік за роком, Верховна Рада продовжує мораторій на рік за умови, що саме цього року буде прийнятий закон про обіг земель сільськогосподарського призначення. Це вже якесь дежавю, бо нічого не робиться.

Рік тому ми зареєстрували проект закону про обіг земель сільськогосподарського призначення і запросили наших колег долучитися до його опрацювання, щоб встановити запобіжники, врахувати деякі зауваження і прийняти його в залі Верховної Ради, а не продовжувати мораторій щороку. В своєму законопроекті я пропоную продовжити його до 1 травня – Дня праці, адже фактично мораторій знищує права трударів, селян, тому що їх змушують продавати свої земельні паї за копійки. Подивіться на статистику: сьогодні, в умовах мораторію, земельні паї нелегально переходять невідомо кому, а люди продають їх за копійки, тому що не мають права зробити це легально.

Мораторієм ми знищуємо село, ми знищуємо селян і забираємо у них останні кошти... *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 10 секунд. Сергію...
Будь ласка, Пташник Вікторія.

ПТАШНИК В.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні народні депутати! Шановні українці! Я сьогодні не буду змагатися в палкості промов з окремими політиками, тому що я юрист і не можу собі дозволити маніпулювати юридичною базою і законодавством.

Хочу довести до вашого відома, що в розділі X «Перехідні положення» Земельного кодексу України чітко встановлено, що заборона на продаж земель сільськогосподарського призначення діятиме до конкретної дати – вона не буде знята раніше, як буде прийнятий закон про обіг сільськогосподарських земель *(Оплески)*.

Хочу вам повідомити, що сьогодні ні парламент, ні Кабінет Міністрів України не працює над проектом закону про обіг сільськогосподарських земель. Що це означає? Що за яку би дату ми не проголосували, що не обговорювали б, хоч до 2500 року, але мораторій все одно буде діяти, доки закон не буде прийнятий. Тому немає ніякого сенсу і ніякого значення, навіть якщо скасувати цю дату, навіть якщо не проголосувати за жоден із законопроектів, мораторій діятиме й далі.

Натомість, що відбувається? Введіть у пошуковий рядок *Google* «продам пай», і ви побачите десятки, сотні оголошень, ви побачите різні схеми обходу мораторію: шляхом договору оренди, міни, емфітевзису (це право, до речі, ще й передається у спадок). Ви побачите як великі латифундисти обходять заборони і обдурюють вас, вигукуючи тут палкі промови.

Саме тому в своєму законопроекті я запропонувала розраховувати рік, до якого «діятиме» цей мораторій, за формулою, де згадала синуси і логарифми, і народні депутати для обчислення цього значення мають застосовувати свої математичні знання. Єдина користь від цього законопроекту – потренувати мізки народних депутатів, які нарешті згадають математику (*Оплески*).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Писаренко Валерій.

ПИСАРЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, самовисуванець). Шановні колеги! Шановні українці! Я думаю, що ми ще багато років будемо розглядати це питання в сесійній залі, адже соціологія показує, що більше 70 відсотків громадян України проти ринку землі. Це єдине, що сьогодні стримує його відкриття. Тому наступного року, хто б що не говорив, під час двох виборчих кампаній ніхто не буде відкривати ринок землі. Саме тому ніхто не займається стратегією.

Який ринок землі пропонують нам сьогодні? Тут багато моїх колег казали про те, що це чи то Ленін, чи то комуністи вигадали. А що ви пропонуєте? Яким чином ми завтра працювали б, якби не було мораторію, якби Конституційний Суд розглянув питання, яке ми, наші колеги вносили нещодавно, і зняв мораторій з продажу землі? За один день у нас не стало б ні власників, ні ринку.

Тому, якщо хтось хоче цим займатися, давайте будемо розробляти стратегією. Наступного року, враховуючи, що будуть вибори, ніхто не буде опікуватися цим питанням, і вже новий парламент буде знімати мораторій або запроваджувати ринок землі. Давайте попрацюємо над цим стратегічними питаннями.

Наприклад, у Радикальної партії є нормальна пропозиція: щоб це була стратегія фермерських господарств. Яку стратегію пропонують інші партії? Ми не почули. Якщо ваша стратегія – дати по мільйону гектарів олігархам, скажіть про це. Ми з вами насамперед маємо відповісти на запитання: як врятувати село і як дати людям надію на те, що і вони, і наступні покоління зможуть там жити, інакше все, про що ми говоримо тут, на жаль, неправда, а люди, які сьогодні виступали за зняття мораторію – нечесні.

Тому давайте зараз проголосуємо і будемо працювати над законами. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Івченко Вадим.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Ринок газу ми вже маємо. Запитайте у людей про ціни в їхніх платіжках. Ринок електроенергії ми ось-ось введемо. Ринок лісу вже є – ми вивезли половину Карпат під виглядом дров! Ще потрібно ввести ринок землі.

Аграрна політика сьогодні ґрунтується на тому, що ми віддаємо одним і тим самим компаніям мільярди коштів. Хочу вам нагадати, колеги, що Україна сьогодні в топі серед країн, де розвинені рейдерство і корупція, і відкриття ринку землі для неї буде катастрофою.

Тепер щодо загальноєвропейських правил. Колеги, Канада – одна з найуспішніших країн: у власності корони федерації – 47 відсотків землі, у власності місцевої влади – 41. У Німеччині заборонена надмірна концентрація землі в одних руках, не більше 400–500 гектарів. У Франції ти не можеш придбати землю, якщо орендуєш її менше 9 років, і покупець дає зобов'язання щодо особистого користування придбаною землею протягом 15 років і ненадання цієї землі в оренду. У Польщі максимальний розмір господарства – 300 гектарів. У Румунії 3 мільйони 800 фермерських господарств.

Колеги, європейські правила, які цей парламент так прагне запровадити в країні, де є засилля латифундистів, де є засилля лобістів, не пройдуть. Тому сьогодні, ще раз хочу наголосити, це тимчасовий, вимушений і безальтернативний захід. І ми пропонуємо підтримати законопроект, яким ми запроваджуємо мораторій і створюємо державний орган, який буде викупувати у людей, які забажають їх продати, паї за ринковою ціною.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І заключний виступ від авторів – Каплін Сергій Миколайович.

КАПЛІН С.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення (одномандатний виборчий округ № 144, Полтавська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні співвітчизники! Коли я особисто і сотні народних депутатів Верховної Ради заступали на свою посаду, ми тримали в руках Біблію і Конституцію. Ми присягали українському народові, що як мінімум заповідь Біблії «не вкради» і статтю 13 Конституції, де вказано, що надра і земля належать українському народу, ми будемо виконувати.

Я хочу вам сказати, дорогі наші співвітчизники, що в тій же Європі жалкують про те, що не можуть сконцентрувати в своїх руках такі активи, такі обсяги землі і побудувати вертикально інтегровані господарства для того, щоб забезпечити максимальну додану вартість, нормальну заробітну плату, конкурентоздатну ціну і захопити міжнародні ринки. У нашої країни, у нашого народу поки що така можливість є.

Хотів би попросити вас, дорогі українці, щоб ви розрізняли циніків, які борються за збереження вашої землі, від людей, які щиро хочуть це зробити. Шановна Юліє Володимирівно, я вам називаю прізвища народних депутатів, які були членами «Блоку Юлії Тимошенко»: Веревський – 600 тисяч гектарів землі (це площа Закарпатської області), Губський – 200 тисяч гектарів землі, Лозинський, Сігал, Бахматюк (наразі його людині, його помічнику продано округ Сугоняко).

Тому хочу сказати вам, дорогі мої співвітчизники, ми вам збережемо землю, ми побудуємо сучасну, нову аграрну країну, ми підніmemo промисловість. Але ви повинні дати шанс новим, молодим, тим, хто буде дбати про вас, хто готовий буде віддати життя за вас, тим, хто врятує вас від скаженого популізму і олігархії, яка прикривається тим, що начебто захищає український народ.

Слава Україні!

Збережемо нашу землю, збережемо наші надра!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, виступи завершилися.

Колеги, прошу уваги (*Шум у залі*). Увага! Зараз буде виступ від комітету, потім ми переходимо до голосування. Також, колеги, є велике прохання, щоб ми розглянули проект закону про трансплантацію, бо залишаються без лікування тисячі людей. Тому, колеги, не зтягуйте. «Зелені» тарифи і трансплантація.

Зараз, 2 хвилини, від комітету... Добре, від комітету і від фракцій.

Будь ласка, Кулініч. Прошу дуже коротко.

КУЛІНІЧ О.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одноmandатний виборчий округ № 147, Полтавська область, самовисуванець). Шановні колеги! Стосовно поданих законопроектів комітет зазначає наступне. Більшість з них відрізняється лише датою зняття мораторію. Пропонуються різні дати – від 22 квітня 2019 року до 1 січня 2030 року. По суті, в юридичному плані це не має сенсу: мораторій діятиме до набрання чинності закону про обіг земель сільськогосподарського призначення. Наразі такого закону немає. Тобто перенесення дати не матиме жодних правових наслідків.

Але це питання ми повинні розглядати не лише в юридичному, а і в соціальному контексті. Комітет вважає, що для того, щоб не допустити зростання соціальної напруги, вказану дату все-таки потрібно перенести. Ми не можемо допустити політичних спекуляцій з цього приводу.

Найоптимальнішим строком комітет вважає один рік, як пропонується в законопроекті № 9355-5. Він же зобов'язує Кабінет Міністрів України нарешті внести до Верховної Ради законопроект про обіг земель сільськогосподарського призначення, на який ми вже давно чекаємо. Тому комітет на своєму засіданні 18 грудня цього року підтримав законопроект № 9355-5 і рекомендував Верховній Раді прийняти його в цілому як закон.

Від себе хочу додати. Минулого тижня в Страсбурзі у складі української делегації я мав зустріч з депутатами Європарламенту, які представляють Комітет із сільського господарства та розвитку сільських територій. Темою зустрічі була політика щодо обігу земель сільськогосподарського призначення в країнах ЄС. І що ми почули? Зняття мораторію без ефективних запобіжників, без вирішення

проблеми зайнятості на селі може призвести до дуже серйозних негативних наслідків. Тому доки ми не знайдемо оптимальної моделі регулювання обігу земель сільськогосподарського призначення, говорити про введення обігу земель передчасно.

Але хотів би запросити всіх до предметної дискусії з цього питання. Якою важкою вона не була б, це потрібно вирішувати. Ми цю дискусію в комітеті розпочали. Створена робоча група. Тому закликаю всіх, шановні колеги, до роботи, а комітет просить підтримати проект закону № 9355-5 як найоптимальніший.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги, фракції наполягають на виступах. Але я буду давати слово лише тим, хто потрапить в перелік: два – за, два – проти. Тому що інакше ми не встигнемо розглянути законопроект про альтернативні джерела енергії. Ми не маємо на це права.

Я вже оголошував, що ми на 15 хвилин продовжуємо засідання, і я надам слово лише тим, хто проведе запис. Прошу записатися: два – за, два – проти. Лише чотири виступи. Прошу лаконічно і швидко, колеги.

«Народний фронт». Будь ласка.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Народний фронт»). Передайте, будь ласка, слово Ігорю Лапіну.

ЛАПІН І.О., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 22, Волинська область, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! Громадяни України, селяни завжди боролися за своє право на землю. Не за право держави, а за своє право. І ми сьогодні маємо прийняти рішення. Я вважаю, що якщо ми ще хоч трохи «помораторимо», взагалі вільної землі не залишиться.

Тому потрібно не піаритися тут кожного року і розповідати, що нам треба виробити механізми... Скільки вам ще каденцій треба, щоб

ті механізми врешті-решт напрацювати? (*Оплески*) Тому ставимо крапку в цьому питанні і йдемо працювати.

Я буду голосувати проти цього мораторію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Віктор Бондар.

БОНДАР В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одноmandатний виборчий округ № 191, Хмельницька область, самовисуванець). Шановний Андрію Володимировичу! Шановні колеги! Безумовно, я закликаю проголосувати сьогодні за законопроект про мораторій на продаж землі. Сільськогосподарська земля – це останній і найголовніший актив, який сьогодні залишається в руках України і українців. Тому ми закликаємо владу не робити кроки, які знищать його. Не дайте перетворити цей актив, останнє і найцінніше, що є в Україні, на актив, який ви віднесете міжнародним кредиторам як в ломбард.

Тому ми закликаємо всіх присутніх сьогодні в залі проголосувати за цей законопроект. Будь-якою ціною сьогодні має бути введений мораторій. І потім вже, через років 10, коли країна буде в нормальному стані, коли сформується реальна вартість української землі, скасовуйте його, щоб люди могли правильно розпорядитися своїм найціннішим активом. А сьогодні дайте їм нормальну орендну ставку, дайте змогу з кожного паю за наступних 3, 5, 10 років отримати за оренду більше, ніж сума, за яку вони сьогодні продадуть землю – ті копійки, які їм пропонують.

Закликаємо підтримати цей законопроект і проголосувати за введення мораторію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від «Батьківщини» – Тимошенко.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Сьогодні всім очевидно, що декілька родин в Україні практично захопили сільськогосподарську землю, викупивши її на тіншовому ринку. І тому голосування за продовження мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення і за побігання легалізації вкраденої в Україні сільськогосподарської

землі буде тестом, наскільки земельна мафія сьогодні панує в українському парламенті: скільки роздано грошей, скільки підкуплено депутатів і хто сьогодні Україну здає, причому здає свідомо. Це буде тест на патріотизм, на відданість Україні, на професіоналізм і на розуміння стратегії виходу з цієї кризи. Тому той, хто не проголосує зараз за продовження мораторію на продаж сільськогосподарської землі, вчиняє злочин проти України, і про кожне прізвище буде знати Україна (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шахов, будь ласка. «Воля народу».

ШАХОВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одномандатний виборчий округ № 114, Луганська область, політична партія «Наш край»). Група «Воля народу», політична сила «Наш край». Шановні колеги! З 1990 року в державі вже продали все: затопили шахти, вирізали заводи на металобрухт, зруйнована вся індустріальна база. Залишилася тільки земля. Ми пам'ятаємо, хто хотів під час Другої світової війни вивезти землю з нашої держави, хто вбивав наших дідів, хто вбивав дітей, хто захоплював нашу землю. І сьогодні той, хто хоче продати землю під час війни, буде прирівнюватися до тих, хто вбивав наших дідів під час Другої світової війни.

«Наш край» сьогодні проти продажу землі. Ще раз хочу сказати: мораторій треба продовжувати не на рік, а доки триває ця клята війна з нашим ворогом. Треба негайно звернути увагу на селян, які страждають від того, що на кордоні побудували паркан, стіну між нами і нашими ворогами, а через неї може курка перескочити, і не дали компенсацію людям.

Яку землю можна продавати, шановні колеги? Ні до якої землі ми сьогодні не маємо права доторкатися під покровом виборів Президента, під покровом виборів парламентських. Ми не можемо сьогодні зазирати в бік землі і давати змогу латифундистам і олігархам наживатися на українцях. В Польщі ціна на землю в 10 разів вище, в Італії – в 10 разів вище.

Дякую. Ні продажу землі!

Сергій Шахов, політична сила «Наш край».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Самопоміч» Березюк.

Колеги, потім буде заключний виступ, 1 хвилина від «Опозиційного блоку» і переходимо до прийняття рішення. Через 3 хвилини прийняття рішення.

Будь ласка, Березюк.

БЕРЕЗЮК О.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Двадцять вісім років волі дали змогу вирости фермера в Україні. І якщо сьогодні у цього простого, нормального фермера, який працює на землі, запитати, чи хочете він відкриття ринку, 70 відсотків скаже – ні. Якщо запитати у нього, чи хоче він передати свою землю у спадок своїм дітям, фермер відповість – так. Так от, передати в спадок цю землю у фермерів не вийде без ринку. І це шахрайство, те, що сьогодні відбувається в залі.

Але сьогодні... Чому фермер боїться відкрити ринок? Фермер боїться відкрити ринок, бо не довіряє державі, бо вона не створила ринку, бо немає доступу до фінансових ресурсів для закупівлі якісного зерна, насіння та іншої техніки. Він боїться, бо держава – рейдер, який може захопити землю, на якій фермер працює 20 років.

Тому сьогодні частина нашої фракції, розуміючи, що без ринку ми ніколи не дозволимо фермеру стати господарем на землі, буде голосувати червоними кнопками проти мораторію. Частина фракції скаже, що й ці червоні кнопки – це навіть не двійка, а одиниця уряду за рабське неробство, але частина підтримує мораторій. Чому? Сьогодні не можна відкривати ринок землі, тому що немає ринку, тому що буде жорстоке пограбування людей, які 20 років працюють на землі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Долженков, 1 хвилина, і переходимо до прийняття рішення.

Прошу всіх приготуватися до голосування. Прошу лаконічно, бо ми не встигнемо розглянути наступний законопроект. Через хвилину голосування.

Будь ласка.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). «Опозиційний блок». Чи потрібен нам ринок землі? Звичайно, потрібен. Тому що без ринку землі немає ринкової капіталізації цього активу.

Всі говорять, що це єдиний цінний актив, який залишився на території України. Але чому? Мабуть, завдяки безгосподарній політиці чинної влади, яка довела «до ручки» населення та економіку.

Запроваджувати механізми реалізації землі зараз непотрібно. Це злочин перед українцями. Тому що Україна зараз посідає топ-позиції серед держав, в яких існує фермерське рейдерство. На полях незаконним способом збирають врожаї інші особи – такого ще не було.

Для того, щоб запобігти земельному рейдерству, звичайно, необхідно запроваджувати мораторій на реалізацію земель сільськогосподарського призначення. Але водночас хотілося б сказати, що мораторій не є абсолютним. Існують механізми відчуження земельної ділянки. Відповідно, піаритися на тому, що продавати українську землю неправильно – це неправильно.

Через зловживання чинної влади «Опозиційний блок» голосуватиме за продовження мораторію на продаж землі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заключний виступ – Радикальна партія, Ігор Мосійчук. Прошу, 1 хвилина.

І, колеги, через хвилину ми голосуємо.

МОСІЙЧУК І.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія Олега Ляшка. Я хочу, щоб ви всі подивилися на ложу, де зараз стоять мої земляки – полтавські фермери, подивилися їм в очі. Дехто з агітаторів за продаж землі піднімався, і вони сказали відверто, ким його вважають за це.

Пане Шверку, в Ізраїлі земля не продається. От коли почне продаватися, тоді й тут будемо голосувати (*Оплески*). Це перше.

І друге. Кожен, хто зараз проголосує проти мораторію на продаж землі, буде державним зрадником. Ви зрадите націю і державу. Ви, неоліберали, зараз, в час війни, віддаєте на поталу скарб української нації! Ви продасте матір рідну так, як продасте землю!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги, переходимо до прийняття рішення. Нагадую, що...
(Шум у залі)

Шверк, репліка. Прошу, 30 секунд.

ШВЕРК Г.А. Дуже коротко. Пан Ігор помиляється: в Ізраїлі земля у приватній власності і продається. Є обмеження, але продається.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, переходимо до прийняття рішення. Я буду ставити законопроекти послідовно. Комітет пропонує прийняти проект закону № 9355-5. І доки не буде прийнято якийсь законопроект, я буду ставити їх відповідно до послідовності. Прошу приготуватися.

Першим ставиться на голосування проект закону [№ 5476](#) авторства Юлії Тимошенко. Хто підтримує даний законопроект, прошу голосувати.

«За» – 145.

Рішення не прийнято.

Наступний – проект закону [№ 9355](#). Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 108.

Рішення не прийнято.

Далі, законопроект № 9355-1 Мушака (Шум у залі). Ні, Шверка. Колеги, не плутайте мене. Я називаю лише номери. Хто «за», підтримуємо. Проект закону [№ 9355-1](#).

«За» – 33.

Рішення не прийнято.

Наступний – проект закону [№ 9355-2](#). Хто підтримує, прошу голосувати. Це законопроект Мушака. Подивіться матеріали, я не довідка вам. Голосуємо! В документах зазначені всі автори.

«За» – 45.

Рішення не прийнято.

Проект закону [№ 9355-3](#) Вілкула. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 99.

Рішення не прийнято.

Наступний – проект закону [№ 9355-4](#) Бурбака. Голосуємо!

«За» – 176.

Рішення не прийнято.

І тепер комітетський, колеги, № 9355-5 авторства Бакуменка Олександра Борисовича. Це законопроект, який комітет просить поставити на голосування.

Отже, проект закону [№ 9355-5](#), за пропозицією комітету – за основу і в цілому. Прошу голосувати, прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 231.

Рішення прийнято (*Оплески*).

Закон прийнято, колеги.

Увага! Не розходьтеся.

Переходимо до проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» ([№ 8449](#)). Прошу проголосувати за скорочену процедуру. Прошу всіх бути на місцях. Скорочена процедура. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо! Я продовжую засідання на 15 хвилин. Прошу всіх залишатися на місцях.

«За» – 150.

Рішення прийнято.

Колеги, я прошу ще раз, не виходьте з залу.

Ставиться на голосування пропозиція про розгляд проекту закону № 8449 про альтернативні джерела енергії за скороченою процедурою.

Прошу проголосувати (*Шум у залі*).

Є 150, так? Вибачте, є 150. Отже, тепер дуже коротко, колеги. Перша доповідь – Домбровський. Дуже коротко, лаконічно, у нас лише 15 хвилин.

Будь ласка, Домбровський.

ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (одномандатний виборчий округ № 11, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні народні депутати! Шановні колеги! Шановна президіє! Думаю, що це надзвичайно символічно, що після такого важливого голосування, яке стосувалося землі, ми маємо дуже короткий, але все-таки шанс

поговорити про національну безпеку, енергетичну безпеку та історію майбутніх поколінь. Тому що чиста енергія є сьогодні надзвичайно важливою, за неї бореться весь світ. Згадайте Паризьку угоду, яку ми з вами у цьому залі ратифікували півтора року тому.

Ми внесли законопроект про альтернативну енергетику. Було сім законопроектів, комітет їх розглянув, визначив базовим перший, після чого доопрацьований законопроект був проголосований в комітеті: його пропонується прийняти в першому читанні за основу.

Шановні колеги, які ключові позиції.

Перша. Від філософії «зеленого» тарифу, який на сьогодні є одним із найвищих в Європі, ми переходимо до філософії проведення дуже конкурентних аукціонів як європейської моделі. Це дає змогу зменшити ціну на чисту електричну енергію в 1,5, в 2, в 3 рази.

Друга. Щоб не було у цьому залі спекуляцій, ми зменшуємо «зелений» тариф на сонце на 25 відсотків з поступовим зменшенням на 1,5 відсотка протягом 3-х років. Ми зменшуємо «зелений» тариф на вітер на 10 відсотків з подальшим зменшенням на 2,5 відсотка наступні 3 роки. Ми вводимо квотування. Аукціони будуть проводитися через систему *ProZorro*, яка показала свою конкурентність і достатньо високу якість.

Тому, шановні колеги, у нас було дуже і дуже багато дискусій протягом багатьох місяців. Ми знайшли на сьогодні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершуйте, 10 секунд.

ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г. Тому я пропоную прийняти в першому читанні за основу, і ми доопрацюємо його до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Співавтори, хочу вам повідомити, що залишилося 15 хвилин. Чим коротші будуть виступи, тим більше шансів для прийняття. Є рішення комітету, колеги. Давайте ми зараз запишемося: два – за, два – проти, по фракціям і голосуємо. Ще наполягає... Колеги, інакше ми не встигнемо просто.

Пане Олексію, прошу. Олексій – співавтор.

Будь ласка, Олексій Рябчин.

РЯБЧИН О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина», Донеччина. Я – один із співавторів цих законопроектів і хочу сказати, що уряд поставив нас перед вибором: приймати ці законопроекти не можна і не приймати їх не можна, тому що все, за що береться влада в енергетиці – це провал.

Тарифи підвищені, шахтарі, голосуємо завжди за продовження мораторію. Ринок електроенергії, ми за нього не голосували, але він відтермінується, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) узурпована, і зараз ми бачимо ситуацію з «зеленими» тарифами. Уряд не відслідкував світові тенденції і не зміг зробити так, щоб вчасно здешевити людям вартість цієї «зеленої» енергії для того, щоб вона розвивалася.

Ми бачимо сім законопроектів від депутатів – жодного урядового. А ви знаєте, скільки осіб в Міністерстві енергетики та вугільної промисловості України займаються «зеленою» генерацією? Одна людина за штатним розкладом. Я підтримую введення аукціонів з 2020 року, фракція «Батьківщина» підтримує здешевлення «зеленої» енергії і збільшення її кількості. Але яким чином уряд буде це впроваджувати, якщо вони навіть не можуть впровадити ринок електроенергії, а «зелені» аукціони будуть проводитися на базі них?

Якщо уряд не зміг вчасно побачити ці тренди, і довіра до уряду нульова, що він зможе зробити в 2019 році? Чи означає це, що нам не треба рухатися далі і приймати цей законопроект у першому читанні? Ні, треба. Однак фракція «Батьківщина», для якої розвиток «зеленої» генерації є принциповим, і про це Юлія Володимирівна зазначала в своєму новому курсі... Це наріжний камінь її нового курсу.

Ми будемо подавати велику кількість поправок до другого читання і не підтримаємо законопроект в цілому, якщо він не буде враховувати інтереси малих споживачів, а не лише великих інвесторів, які хочуть не тільки «Роттердам +», не тільки звільнення від оподаткування, а ще й великий і ласий «зелений» тариф.

Ми підтримуємо курс на здешевлення «зеленої» енергії, ми підтримуємо курс на створення просьюмерів, на створення фермерських

господарств, які будуть переходити на «зелену» енергію, однак до цього законопроекту поки мало довіри.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Рудик.

РУДИК С.Я., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Шановні колеги! Спробую завершити раніше, ніж зазначено на табло. Чим відрізняється наш альтернативний законопроект від базового?

Ми пропонуємо змінювати систему, починаючи з 2025 року, а не з 2019 року, як пропонують автори базового законопроекту. Ми, автори – 24 народних депутати, пропонуємо альтернативу. Ми пропонуємо започатковувати аукціони з 2025 року. Ми пропонуємо знижувати вартість теж з 2025 року, вони – з 2020. Ось і вся різниця.

Чому? Дуже просто. Крім корупції, яка турбує наших інвесторів, які хочуть вкладати свої кошти в українську економіку, бізнесменів хвилює питання постійної зміни правил. Хіба можна починати змінювати правила через 2 тижні, з 1 січня 2019 року? Як бізнес зможе прогнозувати свою рентабельність?

Тому я, товариство, прошу: вдумайтесь. Незважаючи на те, що у нас часу мало і нас змушують швидко-швидко голосувати, голосуємо за законопроект, який дасть змогу плавно перейти до реформування цієї системи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, два – за, два – проти. Колеги, коротко. Я нікого не змушую. Я пропоную прихильникам «зеленої» енергетики підтримати законопроект.

Будь ласка, два – за, два – проти. І прошу, дуже лаконічно. Кожної хвилини депутатів стає менше. Кожної хвилини.

Рибак. Прошу.

РИБАК І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Виборчий округ № 202, Чернівецька область. Давайте підтримаємо законопроект № 8449 за основу, а до другого читання його доопрацюємо. Дійсно, ті норми, які закладені в цьому законопроекті, достатньо прогресивні, і ми сьогодні повинні з вами навести лад на ринку «зеленої» енергетики. Давайте підтримаємо. Наша фракція буде голосувати «за».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від «Народного фронту» – Кацер-Бучковська.

КАЦЕР-БУЧКОВСЬКА Н.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! Прошу дуже відповідально поставитися до прийняття даного законопроекту. Від нього буде залежати, яким чином буде розвиватися і чи взагалі буде розвиватися «зелена» енергетика наступні 10 років.

Дійсно, вона надзвичайно важлива для України. І навіть якщо вона є трохи дорожчою, ця генерація фактично дає можливість диверсифікувати джерела енергії і забезпечити енергетичну безпеку. Це ймовірна точка росту економіки, залучення інновацій. Тому «зелена» енергетика є важливою не лише в контексті підписаних нами угод – Паризької кліматичної угоди та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, в якій ми взяли на себе зобов'язання збільшувати частку відновлюваних джерел.

Що дає нам законопроект? Насамперед є бажання змінити підхід до підтримки «зеленої» генерації, запровадити так звані аукціони. Аукціон сам по собі не є добром, не є злом. Все залежить від того, яким чином ці аукціони в Україні проводити. Даний законопроект не передбачає чіткого механізму ведення аукціонів, лише покладає на уряд зобов'язання розробити відповідні нормативні акти. Тому в даному законопроекті немає жодних гарантій того, що уряд буде проводити дані аукціони і буде виставляти квоти.

Вважаю, що або в повторному першому читанні, або до другого читання... В принципі, зважаючи на норми, які містяться в ньому, цей законопроект можна приймати за основу і в цілому. Але до всіх генерацій має застосовуватися однаковий підхід – як до сонячної енергії і вітру, так і до електричної енергії, виробленої з біомаси. Даний законопроект пропонує для одних видів генерації ввести цей аукціон, а для інших чомусь ні. Я також вважаю, що мають застосовуватися однакові конкурентні умови.

Тому насамперед хочу сказати, що даний законопроект без суттєвого доопрацювання не може бути прийнятий за основу і в цілому. Його потрібно суттєво доопрацювати, і це є наша відповідальність. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Опозиційного блоку» – Шурма. Колеги, я повідомляю, що не буду додавати час, бо ми не встигаємо.

Ігор Шурма. Прошу.

ШУРМА І.М., член Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Прошу передати слово Мартовицькому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мартовицький, будь ласка. І якщо можна, лаконічно.

МАРТОВИЦЬКИЙ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (одномандатний виборчий округ № 36, Дніпропетровська область, самовисуванець). Шановні колеги! Законопроект № 8449-д, який сьогодні пропонується проголосувати в залі, дійсно є прикладом застосування європейської практики з метою стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел.

Досвід інших країн світу, які проходили цей шлях протягом останніх 20-30 років, дає нам можливість сьогодні говорити про актуальність проблеми забезпечення конкурентних, прозорих інвестиційних умов та вдосконалення механізмів раціонального стимулювання виробників «зеленої» енергетики. Зокрема, в більшості розвинених країн Європи активно застосовується механізм проведення аукціону

для конкурентного та прозорого надання державної підтримки виробникам електроенергії.

Введення відкритих аукціонів для розподілу державних квот з метою підтримки «зеленої» генерації створить необхідний баланс між стимулюванням залучення нових інвестицій для розвитку виробництва з відновлювальних джерел енергії та забезпечення балансування цінової політики на внутрішніх ринках електричної енергії. Тому ініціатива щодо запровадження аукціонів в Україні вкрай потрібна саме для захисту наших громадян від непередбачуваних коливань та росту цін на електричну енергію після відкриття конкурентного ринку у липні 2019 року.

Фракція політичної партії «Опозиційний блок», першочерговою метою якої завжди був захист, підтримка і забезпечення гідного рівня та умов життя громадян України, буде підтримувати даний законопроект за основу і продовжить брати активну участь у подальшому його доопрацюванні до другого читання. Сподіваюся, що незабаром даний закон буде прийнято. Це сприятиме зниженню цінового навантаження на споживачів та покращенню інвестиційної привабливості нашої держави.

У зв'язку з цим звертаюся до вас, шановні колеги, і пропоную підтримати законопроект [№ 8449-д](#).

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, зараз буде заключний виступ, і через 2 хвилини голосування. Прошу голів фракцій запросити всіх до залу. Прошу всіх зайти до залу, зайняти робочі місця. Через 2 хвилини голосування.

Рябчин передає слово для виступу Олегу Березюку, і через 2 хвилини прошу всіх бути в залі.

Будь ласка.

БЕРЕЗЮК О.Р. Енергетика України захоплена олігархами. Немає різниці, чи вона «зелена», чи вона вугільна, чи вона атомна. Цей законопроект – один із шляхів боротьби проти енергетичних олігархів, а також зменшення ціни для людей. За нього треба голосувати. Ініціатором цього законопроекту був наш депутат – Левко Підлісецький, який мав сьогодні бути в цьому залі, і він сьогодні спостерігає за тим, як ми будемо його приймати.

Але сьогодні я не про це хочу вам сказати. Поїдете на округи і запитайте у своїх мерів: скільки вони будуть платити за нічне освітлення з 1 січня наступного року. І вони вам скажуть, що обл-енерго їх попередило: внаслідок того, що НКРЕКП внесла зміни до своєї постанови, з 1 січня 2019 року міста не матимуть нічного тарифу. Це означає, що вони або вимкнуть світло, або будуть віддавати половину свого бюджету, щоб освітлювати нічні вулиці. Це шахрайство НКРЕКП і обл-енерго. Міста позбавляються ресурсу, який дозволяє їм дбати, зокрема й про безпеку громадян. Запитайте у тих, хто сьогодні в цих містах вже починає виживати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, ми переходимо до прийняття рішення. Хочу наголосити на тому, про що говорив Домбровський. Пане Олександрє! Займайте робочі місця. З 2020 року, так? З 2020 року – це поправка, яку озвучив голова комітету. І з цією поправкою я поставлю законопроект за основу, тільки за основу. Прошу всіх зайти до залу. Я поставлю комітетський законопроект, об'єднаний, над яким працювали всі народні депутати, але лише за основу.

Отже, колеги, ставиться на голосування проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» ([№ 8449-д](#)), доопрацьований, комітетський за основу, з поправками, які озвучив для стенограми голова комітету Домбровський. Прошу голосувати. Кожен голос. Прошу підтримати. Уважно, відповідально. Голосуємо «за». Підтримуємо. Голосуємо! Прошу підтримати.

«За» – 219.

Рішення не прийнято.

Не встигли. Шість голосів. Я поставлю, але запросіть людей до залу. Зайдіть до залу, колеги! Я прошу, запросіть народних депутатів до залу. Нам бракує всього сім голосів. У нас затягнувся день. І, колеги, я дуже прошу, побудьте дисциплінованими, зранку не буде голосувань. Зайдіть до залу.

Спочатку поставлю на повернення. Отже, прошу підтримати пропозицію про повернення до розгляду законопроекту. Не виходьте, колеги. Я прошу, не виходьте. Руслане! Руслане, не виходьте! Це нечесно, колеги, поверніться. Прошу повернутися.

Отже, колеги, перша пропозиція: повернутися до розгляду проекту закону № 8449-д. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо, колеги. Підтримуємо. Голосуємо! Прошу кожного голосувати. Прошу підтримати.

«За» – 226.

Рішення прийнято.

Повернулися, колеги. Тепер кожен залишається на місці. Ніхто не виходить. Кожен голос має значення. Колеги, прошу всіх зайти до залу.

Ставиться на голосування пропозиція про прийняття проекту закону [№ 8449-д](#) за основу з пропозиціями Домбровського. Кожен голос, колеги. Прошу підтримати. Прошу проголосувати. Підтримаємо «зелену» енергетику. Підтримаємо наших громадян. Голосуємо! Прошу підтримати. Кожен голос. Голосуємо, колеги. Рибак, підтримуйте. Голосуємо! Голосуємо уважно. Кожен голос.

«За» – 227.

Рішення прийнято, колеги.

Колеги, хочу зачитати заяву Пташник. Вона повідомляє, що її картка не спрацювала під час голосування за законопроект № 5309 і просить вважати її голос «за» під час голосування за цей проекту закону.

Це був дуже важкий, але історичний день. Ми вже не встигнемо, залишилося 2 хвилини. Я не обіцяв, я сказав, що зроблю все можливе. Отже, колеги... Колеги, неможливо буде зараз знайти голоси. Іро, це неможливо. Я звертався до голів фракцій з проханням не брати участь в обговоренні. Залишається 2 хвилини.

Колеги, ми трансплантологію проголосуємо? Тоді поверніться до залу. Дві фракції проти. Колеги, треба було працювати повний день, я зробив все, що міг сьогодні. Я як Голова Верховної Ради України зробив все, що міг. Я звертався до всіх на кожному етапі з проханням підтримати. Ми не змогли виконати всі наші плани на сьогодні, на жаль. Зранку ми прийняли лише один, але історичний закон про підтримку української церкви. Я всіх вас із цим вітаю.

Це був надважливий день, це було історичне рішення. Але зараз вечірнє пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим.

Завтра о 10 годині ранку запрошую всіх до залу для продовження нашої роботи. Дякую вам.